(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 41. 10. жовтня 1943 Рік I.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно „ „ 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Д-р Ґебельс про сучасну політичну і військову ситуацію Німеччини

З нагоди свята обжинок, державний міністер д-р Ґебельс виголосив у Берліні промову до зібраних представників німецьких хліборобів та сільського населення, присвячену зображенню теперішньої політичної та військової ситуації.

ЧУДО П'ЯТОГО РОКУ ВІЙНИ

Д-р Ґебельс заявив, що він уповноважений з нагоди маніфестації обжинок виразити всім хліборобам і хліборобкам подяку й признання Фюрера. Це вражає просто як чудо, — казав д-р Ґебельс, — що Німеччина зпочатком п'ятого воєнного року має змогу підвищити хлібні пайки місячно на 400 грамів до 9.600 грамів, і таким чином підвищити їх на 100 грамів у порівнянні з початком війни. Поруч ласки доброї погоди, треба це завдячувати передовсім пильності та бодрості німецького хлібороба. У відрізненні від 1918 року, коли то противник примусив Німеччину голодом впасти на коліна, Німеччина стоїть сьогодні, на початку 5-го воєнного року, на міцних ногах.

Міністер д-р Ґебельс подякував потому керманичеві німецького харчевого господарства, державному секретареві Баке і його співробітникам за пильність і той величавий розмах, з яким він щораз знову опановує проблеми воєнного харчевого господарства. Німеччина, визволена від важкої журби, не буде голодувати також у п'ятому воєнному році.

ХЛІБ І ЗБРОЯ — УСПІШНІ ПЕРЕДУМОВИНИ

Хліб і зброя, продовжував міністер, це невідхильні передумовини успішного ведення війни. Як хлібороб дбає про хліб, так робітник дбає про зброю. Коли противник хотів летунською війною стероризувати цивільне населення та поруч із цим нищильно поцілити німецьку зброєву продукцію, то це йому в ніякому випадку не вдалося. Державний міністер Шпеер доконав того, що у величавому процесі раціоналізації та упрощення нової зброєвої продукції здобуто дуже суттєві осяги щодо якости та кількости.

ОМАННІ НАДІЇ АЛІЯНТІВ

Д-р Ґебельс говорив потім про настрої в німецькому народі і заявив буквально: У Німеччині нема воєнної опозиції. Коли в Лондоні й Вашінґтоні хтось віддавався оманним надіям, що після 25 липня можна також у Німеччині перевести експеримент Бадоліо за італійським зразком то це дитяча надія, оперта на зовсім фальшивій оцінці внутрішніх німецьких сил і волі та рішучости німецького народу вести війну.

У дальшій частині своєї промови міністер зайняв становище до деяких актуальних питань теперішньої воєнної ситуації. Щодо летунської війни, д-р Ґебельс заявив м. ін. таке: Нема сумніву, що в останньому часі німецька військова оборона так значно скріпилася і поправилась, що і аліянти у своїх пресових міркуваннях мусять це тепер одверто признавати, що ця оборона завдає їм надзвичайно високі шкоди. Ті аліянтські шкоди стають щораз більші й в майбутності будуть ще зростати. Летунська війна, це подекуди розрахунок між техніками по обох сторонах, а тепер наша сторона наздоганяє. Аліянти зазнаватимуть у майбутності щораз вищих, велетенських втрат у персоналі й матеріялі. Тоді прийде колись хвилина, що успіх не відповідатиме вже численній кількості людей і матеріялу, що його штовхнуто у боротьбу.

Що летунська війна спричинює Німеччині великі труднощі, то — заявив міністер — цього не можна й не треба зовсім оспорювати. Але труднощі лежать у зовсім іншій ділянці, як це твердять аліянти. В кожному разі ті атаки не спричинюють німецькій зброєвій продукції ніяких таких шкід, які могли б поважно пошкодити дальшому переможному продовжуванню війни.

До теми відплати за ворожий летунський терор міністер заявив, що він із зрозумілих причин може про це сказати лиш те, що англійці роблять незвичайно прикру для себе помилку, коли вони вірять, що тут річ іде про реторичні, або пропаґандивні гасла, за якими стоїть дійсність. Міністер заявив буквально: „Англія пізнає одного дня ту дійсність. Британський нарід зможе тоді подякувати за неї своєму урядові. Я не хотів би говорити на цю тему більше, як лише конче необхідне. Але не треба думати, що моя здержливість є ознакою слабости, або непевности. Англійські й американські дерева не виростуть до самого неба, — про це вже дбають німецькі техніки, винахідники, інженери та робітники".

Займаючи становище до підводної війни, заявив д-р Ґебельс, що англійці й американці помиляються, коли вони думають, що небезпеку підводної війни вже переможено. Підводна війна стане одного і то недалекого дня перед англійцями й американцями у своїй давній величині. Тут також німецька техніка не понехала боротьби. Навпаки, противник не має ніяких даних, щоб передчасно легковажити собі німецькі заміри та можливості у підводній війні.

ПОЧУВАЄМОСЬ СИЛЬНИМИ, ЩОБ ВДЕРЖАТИСЯ НА СХОДІ

Щодо боротьби на Сході, д-р Ґебельс ствердив, що німецька армія має ще досить оборонної сили, щоб далеко від німецьких кордонів держати в путах збройний большевизм. У зв'язку з цим міністер заявив: „Коли ми в останніх тижнях провели на східному фронті відривні рухи, то вони були вислідом однаково холодної, як ділової оцінки. Що значить переведення їх для нашої воєнної тактики, то це ще відчує на собі ворог". Великі теренові успіхи в минулих двох воєнних роках дозволили — як далі завважив до цієї теми д-р Ґебельс — німецькій армії на рухову воєнну тактику, не наражуючи через те поважно німецькі вигляди на перемогу. Очевидно, що на Сході німці зреклися теренових користей, але зв'язані з цим втрати у воєнному потенціялі надолужені користями чисто стратеґічного характеру. Зрештою, така воєнна тактика, це завжди знак суверенної внутрішньої переваги, яка не кермується престіжевими мотивами, лише мотивами доцільности. Розвиткові подій на Сході можна придивлятись спокійно і зрівноважено. Німецького фронту на Сході ніде не перервано і всюди німецькі війська доросли до надзвичайних тягарів, зв'язаних з такою величавою елястичною воєнною тактикою. Схід завжди буде небезпекою для Европи, як довго не впаде там ясне вирішення. Проте небезпека на Сході була вже підчас цієї війни у різних періодах багато більшою, ніж є сьогодні, а німецький воєнний провід завжди її опановував Нема чого — заявив далі міністер — взагалі втрачати більше слів про проблему большевизму. Її небезпеку всюди пізнали, навіть там, де до цього не признаються. Буквально міністер Ґебельс заявив на цю тему: „Не говорю цього, щоб шукати зрозуміння там, де його годі знайти. Почуваємося досить сильними, щоб вдержатися на Сході. Але колись пізніша історична оцінка цієї боротьби вийде напевно повністю у нашу користь".

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПРИКЛАД — ПОВЧАЛЬНА ЛЕКЦІЯ

До ситуації на півдні Европи д-р Ґебельс ствердив, що воєнна ситуація пережила там в останніх тижнях унаслідок зради династії Савоїв і Бадоліо пробу надзвичайного обтяження. Політично увільнення Дуче стало гаслом для заснування республікансько-фашистівської Італії. Кажучи про 13 точок умов капітуляції, звернених до Бадоліо, д-р Ґебельс заявив, що ці умовини доказали ще раз яскраво, що ніхто з цієї війни не може хитрощами викрутитися. Ця війна подібна до поспішного поїзду, що знаходиться у шаленому бігу, а хто висідає з нього підчас їзди, той зломить голову. Хто складає зброю, той програє й його немилосердно відкидають набік. У цій війні річ не йде про режими, ані погляди, ні про особи, ані підходи, лише про їх право до існування. Італійський приклад — підкреслив міністер — це повчальна лекція для того чи другого хиткого духом. Цю війну треба доборотити до кінця.

Після того, як міністер коротко торкнувся різних фаз італійської драми, він ствердив, що нічого не вийшло з маршу англійців та американців до Берліна. Вони ще стоять на півдні італійського суходолу і скаржаться на сильну оборону німецьких військ, яку вони там вперше пізнали знову від часів Дюнкірхену і Дієп на европейській землі. Відповідно до своїх замірів, англійці й американці матимуть ще частіше змогу відчути на собі цю німецьку оборону.

ЩО З ІНВАЗІЄЮ?

Що торкається інвазійних замірів англійців і американців на заході, д-р Ґебельс заявив, що Німеччина і також большевики все ще даремне ждуть на їх здійснення. У ворожому таборі уявляли собі, очевидно, занадто звичайно цю операцію і в майбутньому вони мусять собі дуже добре обдумати, бо тут легковажно поставити в гру цілий британсько-американський престіж. Англо-американці боролися досі тільки на периферіях Европи. До осередку німецьких оборонних становищ вони ще взагалі не дійшли, аж там вони мусіли б показати свою спроможність. В кожному разі, продовжував міністер, із багатьох фактів можна зробити висновок, що британські махінації у цій війні не поведуться. Так чи інакше, на кінці цієї війни, підкреслив д-р Ґебельс, англійський народ буде примушений ствердити з глибокою резиґнацією, що він кинув у гру свою світову імперію і втратив її для того, щоб не допустити, щоб Данціґ став поновно німецьким містом. Нехай британський уряд не вдає святого і не твердить, що він з шляхотних мотивів хоче визволити народи із ніби якогось то націонал-соціялістичного тиранства. Бо, по-перше, англійському урядові зовсім байдуже, який режим панує в якійсь країні, про що в достатку свідчить його співпраця з большевиками, по-друге, англійський нарід має всі передумови вимагати від свого уряду, щоб він звільнив його від плутократичної тиранії ще заки накине він свою зверхність іншим народам, які зовсім її не потребують.

ФЮРЕР — ПЕРЕКОНЛИВИЙ ПРИКЛАД

„Живемо сьогодні серед найбільшої драми історії нашого народу — закінчив міністер дослівно свою промову, яку переривали гучними оплесками, —може навіть взагалі в історії цілого людства. В ній лежить можливість кінцевого розв'язання евро-

(Док. на 2. стор.)

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

В останніх днях вже зовсім ясно стала зарисовуватися на Сході лінія майбутнього зимового спротиву. На півдні, в Італії, після недавніх великих боїв іде підготова до нової розправи. І Далекий Схід усе ще перебуває в стадії обосторонньої підготови — військової й політичної, при чому політичним зміцненням свого становища займається першусього Японія. Те саме діється також і у ворожому таборі. Конференція трьох міністрів закордонних справ алянтських держав у Москві і зміни в американському та англійському уряді вказують на політичну підготову перед новою фазою війни. Балачки про майбутнього команданта алянтських збройних сил в Европі та постійний крик большевиків за „другим фронтом" свідчать про військову підготову у ворожому таборі.

На Сході

Минулого тижня бої знову ішли переважно у південній і середній частині східного фронту від кубанського мостового причілка на півдні аж до Демидова на півночі. На цьому боєвому просторі були створилися менш-більш 4 вогнища боротьби: Кубань, простір між Озівським морем та Запоріжжям, Дніпро від його коліна аж до гирла Прип'яти, простори на схід від Гомля над ріками Сош та Іпут.

До найбільших боїв прийшло на південь і південний схід від Запоріжжя. Великий й завзятий бій триває там від 25. 9. ц. р. Большевики кинули величезні сили війська та панцерної зброї й летунства. Їм ішло про те, щоб прорвавши німецький фронт, знищити німецьку загороду на лінії Запоріжжя—Мелітопіль й вдарити на Крим. Хоч великі бої лютують там уже 2-ий тиждень большевики не мають ніякого успіху. Дуже поважні большевицькі втрати в людях і воєнному матеріялі вказують на велику силу німецького спротиву. 1. 10. ц. р. большевики втратили під Запоріжжям 140 повзів з-поміж 250, що наступали.

На просторі від Запоріжжя до гирла Прип'яті іде завзята боротьба здовж Дніпра: большевики атакують німецькі мостові причілки на східному березі ріки, а німці винищують ті ворожі сили, яким удалося перейти на західний беріг Дніпра. Далі скорочуючи фронт, німецькі війська залишили після плянового знищення всіх військових уладжень Кременчуг на східному березі Дніпра. Доля большевицьких частин, що тут і там перейшли Дніпро і намагаються створити мостові причілки дуже важка. Частина їх уже знищена німецькими протиатаками, частина вже стиснена зі всіх боків, а частина є під постійним боєвим наглядом, що також означає їх недалеку ліквідацію.

Кидаючи маси війська до наступу на Запоріжжя і до переходу Дніпра, большевики хотіли б ще перед приходом осінніх болот ударити на Київ. Далі на північ большевики намагаються опанувати переходи через ріки Сош і Іпут, але без огляду на завзяті бої вони змогли тільки те зайняти, що німецькі війська самі залишили.

На Кубані ішли безперервні бої. Німці знищили до тла ворожі відділи, що були висіли із заду. Змагаючи до скорочення фронту, німці були покинули місто Темрюк після повного знищення його військових уладжень, а під кінець минулого тижня — так само залишили місто Тамань.

Бої в південній Італії

У південній Італії алянти знову підтягнули більші сили і почали наступати на північний захід й схід від Салерна. Рівночасно вони готувалися до наступу й на сході в напрямі на Фоджію, але німецькі війська, залишивши цей терен і знищивши всі шляхи, спинили ворожий похід. Передбачуючи можливість ворожого висаду в Неаполі, німецькі війська знищили всі портові уладження і гостро здушили спроби неаполітанських комуністів зорганізувати повстання. Після завзятих боїв на південь від Везувія, німецькі війська покинули Неаполь, сильно знищений ворожими бомбовиками. Одночасно з натиском на заході, ворог хоче посуватися вперед також і на сході Апенінського півострову. З тією метою він почав наступати на рівнину на північ Фоджії, але потерпів великі втрати. Тоді, коли одна частина німецьких військ боролася з ворогом, якому вдалося зробити місцевий влім, інша, згідно з пляном перенесла свої становища.

Побіч тих боїв німецькі та італійські частини очищують північно-східню Італію від комуністичних банд. На схід від Гориції згадані банди втратили понад 1000 вбитих і кілька тисяч полонених. Такі самі бої ішли ще в Дальматії, де німецькі й хорватські війська наступом узяли місто Спліт, в якому боронилися прихильники Бадоліо й комуністи. На Адрійському морі німецькі вояки зайняли острів Корфу, що також був у руках прихильників Бадоліо, які наладнали зв'язок з англійцями та американцями.

Нова італійська держава

Фашистівська Італія стала республікою. Про те рішив новий італійський уряд на свому засіданні 26. 9. ц. р., що відбулося під проводом Мусоліні. Незабаром будуть скликані установчі збори, щоб затвердити це рішення уряду. До того часу Дуче перейняв головство нової фашистівської держави.

На вістку про створення нового італійського уряду перша Німеччина заявила його визнання. Опісля зробила те саме Японія, Румунія, Болгарія, Хорватія, Словаччина, Мадярщина, Національний Китай, Бірма і Таї (Сіям).

Недавно відбулися в Римі великі збори італійських старшин, на яких промовляв марш. Граціяні і був приявний німецький командант Риму. Марш. Граціяні з'ясував необхідність створити нову фашистівську армію. Після зборів великий похід пройшов вулицями Риму під радісні оклики народу.

На службі ворогів

Тимчасом, коли у фашистівській Італії твориться нове життя під проводом Дуче, марш. Бадоліо забігає англійської та американської ласки, щоб колишні вороги дозволили йому стати їх „союзником" у боротьбі проти Німеччини. З тією метою він мав відвідувати ген. Айзенгавера. Чи алянти признають йому таку ролю — ще не знати, бо в Англії всі поважні газети кличуть, щоб Італії не давати ніяких полекш. То ж покищо Бадоліо тільки змінив склад свого уряду і чекає. Деякі англійські часописи пригадують Бадоліо вислів Черчіля, що „на поворот до хати можна собі заслужити" тобто дають йому пізнати, що алянти тільки тоді могли б його зробити своїм „партнером", коли б це їм виплатилося.

„Середземноморська Ком'сія"

Використовуючи останні події в Італії, большевики добилися того, що створено спеціяльну комісію для справ Середземного моря. Від большевиків увійшов туди один із заступників Молотова — Вишинський. Большевики невдоволені з англійсько-американської політики в Італії і кажуть, що їх союзники замість поборювати, підтримують... фашизм. При тій нагоді, що тепер створено Середземноморську комісію, большевики це виторгували для себе окремий радієвий відділ у Каїрі, щоб звідтам вести свою пропаганду на Балкані. Його керманичем став відомий голова Комінтерну, болгарський комуніст Димітров.

Ворожі втрати на морі

На Атлянтійському океані й на Середземному морі німецькі підводні човни знову затопили 6 транспортових кораблів загальної містоти 42.200 тон й 1 ворожий нищильник. При тій нагоді треба згадати, що у вересні ц. р. німецькі збройні сили затопили або знищили 55 ворожих торговельних кораблів загальної містоти 315.000 тон. У тому самому часі вони ушкодили 133 ворожих транспортових кораблів, загальної містоти 600.000 тон. Ворог потерпів у вересні також великі втрати у воєнних кораблях. Йому затоплено 1 панцирник, 3 кружляки, 20 нищильників, 13 швидких човнів, 1 підводний човен і кілька малих підводних човнів та багато менших морських одиниць. Серед ушкоджених ворожих воєнних кораблів був 1 панцирник, 18 кружляків, 17 нищильників та багато менших одиниць.

Д-р Ґебельс про ситуацію

(Докінч. з 1. стор.).

пейського питання. Цю можливість зуміємо використати. Фюрер для нас під цим оглядом найбільш переконливий приклад. Коли недавно я знову перебув кілька днів в його найближчому окруженні, в мені скріпилося знову глибоке й щасливе почуття, що бачимо в ньому людину, яка стоїть на чолі Німеччини, якої внутрішня сила й віра переможе всякі труднощі і всякі перепони".

В повітрі

Минулого тижня ворожі літаки намагалися налітати на західні зайняті простори й на Німеччину як у день так і в ночі. Але щораз сильніша протилетунська оборона не дозволила на велику летунську атаку за дня. Розпорошені ворожі машини або скинули бомби в море, або завернули, або стали жертвою німецьких протилетунських гармат і ловецьких літаків. Підчас нічних атак ворог налетів на Гановер і Бравншвайґ та Бохум і Ґаґен в околиці Райну, і Мюнхен. Ворожі бомби спричинили втрати між цивільним населенням і в мешкальних будинках. Підчас тих налетів ворог утратив разом понад 110 літаків, між якими було багато 4-моторових бомбовиків. 6 большевицьких бомбовиків намагалося заатакувати румунську пристань Констанцу. Німецька та румунська протилетунська оборона збила 4 ворожі машини.

На Далекому Сході

Американці постійно стараються зміцнювати свої сили на Тихому океані. Недавно значні їх сили висіли на острові Нова Ґвінея. Тим способом вони хочуть собі промостити морський шлях до Каролінських та Філіпінських островів. Великі й завзяті бої ішли на острові Кулямбанґра й довкола Соломонських островів, де ворог намагається використати свою перевагу. Крім збільшення своєї воєнної продукції Японія зміцнює своє становище прихильною політикою супроти східне-азійських народів. Так недавно Японія передала Бурмі й Сіямові нові простори Шан, що колись були під пануванням Англії. Філіпіни вже стоять напередодні проголошення своєї самостійности.

Промова Лявaля

Голова французького уряду, Ляваль, виголосив перед членами міської ради в Парижі велику політичну промову, яку опісля повторило також і французьке радіо. Ляваль заявив, що найбільшою помилкою Версайського мирового договору було створення Данціґського коридору. Нажаль — говорив Ляваль — в обороні тієї похибки Франція почала воювати з Німеччиною. Сьогодні, коли большевизм загрожує руїною не тільки Франції, але всьому світові, тільки Німеччина може усунути цю небезпеку. На думку Ляваля Польща вже ніколи не повстане в давніх кордонах.

Поширюйте Тижневик!

У крутежі подій

На нашу долю випало жити в переломовому часі і бути очевидцями велетенських подій. Але ми не ті свідки, що стоять збоку й дивляться, але, втягнені у крутіж подій, і ми несемо частину тягарів, виконуємо частину важких обов'язків, що їх накладає на всіх у світі теперішня світова війна. І ми втягнені в крутіж подій, від яких залежить і наша доля.

У кожного з нас свої турботи, але які вони малі, хочби для кожного зокрема були нераз і дуже прикрі, супроти цих нещасть і цеї руїни, що їх приносить війна там, де шаліють кроваві битви, там, де сиплеться град розривних і запальних бомб. Кожний з нас у хвилинах нещастя тривожиться за долю своїх найближчих і свою. Але це мала турбота в порівнянні до журби й відповідальности за долю народу на довгі десятки, а, може, й сотки літ.

Всі народи Европи в більшій чи меншій мірі втягнені тепер у крутіж подій, в яких рішається їх доля. І для всіх тепер важкі часи. Наша доля не гірша і не краща від долі багатьох інших народів. Такі ж і надії на майбутнє. Правда, тепер для всіх, зокрема для тих, що недалеко большевицьких границь, найбільша небезпека грозить зо Сходу. Ми, українці, на власній шкурі пізнали большевизм. Ми перші в Европі, тому 25 літ, почали боротьбу проти цеї змори 20-ого віку. Крути і Базар це найбільше достовірні свідки з цілого ряду тих, що впродовж 25 літ боротьби з большевизмом впали то в збройній боротьбі 1918 до 1920 років, то на далеких Соловках, то в казаматах ГПУ, то у Винницькому саду.

Тверді часи завсіди виставляють на пробу силу й видержливість людей і народів. Таких проб не щадила нам історія. Від найдавніших часів кров'ю напоювалася наша земля, вогонь війни нищив працю тисячей рук. Наш нарід „руїни перебув, татарське лихоліття і панщини ярмо тверде". І все наново відбудовував міста і села, лікував глибокі рани, черпаючи зо свого нутра невичерпані живучі сили, якими Бог щедро наділив наш нарід і нашу землю.

Поборюючи важкі труднощі, наш нарід зумів перетривати різні хуртовини. Нераз „як та чорная хмара" сунули на наш край ворожі орди зо Сходу, але відтак танули вони як сніг на весні. Немає вже давно ні печенігів, ні половців, нема вже татарської небезпеки, що колись тільки горя наносили на нашу землю, але ми живемо і будемо жити!

На довгій дорозі нашого життя, як мандрівник цілющу воду з чистого джерела, так ми з любов'ю до рідної землі черпали силу видержати, мужньо перетривати лихоліття. Але черпали ми силу також із віри в Божу поміч. І наш Кобзар кликав: „Україну свою любіть, в останню тяжку мінуту за неї Господа молітъ".

У крутежі теперішніх великих подій ми не загубимо своєї дороги. Ми знаємо повагу часу, ми знаємо, що перед нами ще важка, може й важча, як дотепер, дорога. Можливе, що ще не одну важку пробу прийдеться нам видержати, ще не один удар перенести. Та ні ворожі під шепти не захитають нас, ні удари долі не заломлять!

Колесо важких подій може в кожний час відвернутися. Як нераз вітер в останній хвилині відвертає важкі градові хмари ,що знищили б лани золотого збіжжя, і жене їх геть, розбиваючи на частини, так і в житті людей і народів можливі такі зміни. Не знаємо дня, коли вони прийдуть, але вони можуть прийти скоріше, ніж ми й сподіваємося, бо в крутежі великих подій можливі великі і ненадійні зміни. Використати їх зможуть ті, що зуміли видержати часи важкої проби з великою вірою в майбутнє свого народу.

Наша хата буде їм рідною

Осіннє сонце золотить віття дерев і снуються по полі ніжні волоконця „бабиного літа". На майже пустому полі весело палахкотить сухе бараболиння. Скриплять вози, лявінами котиться в пивниці та ями чистесенька бараболя. Крізь прутття кошниць на сонце дивляться дорідні „шульки" кукурудзи. Дав Бог урожай, дав теж погоду, щоб у пору його зібрати.

Спокійно глядимо в майбутнє. Нам не страшні осінні довгі слоти, що перед нами та сніжні заметілі. Нема у нас може достатків, що були в мирних часах, але й голод не заглядає під наші стріхи. Є мука в коморі та й зерно в стодолі. Ще й патик валяється коло хати, один та другий — буде чим пропалити. Коли не стане дров, то соломою та соняшнинням, кукурудзинням, а то й бараболинням прокуримо. Ми ж у своїй хаті, на своєму газдівстві.

Та там на східних межах наших земель і в серці України йде лячний бій. Там теж палахкотять вогні, та це не веселі вогники, що їх розклали по полі, граючись, діти, це жахливі пожежі, що кривавими загравами багрять голубе українське небо. Вогненними язиками злизують вони та замінюють у попіл майно й дорібок міліонів наших братів. Безупину сунуть на захід валки українських людей, передових селян, жінок та дітей. Усе їхнє майно — це той клунок та лахміття, що його мають на плечах. І їх ждуть довгі осінні слоти та сніжні зимові заметілі. Але стрічати їх прийдеться їм не в своїй, загатою обложеній хаті, не на своєму загосподарованому газдівстві.

Може колись і в нашому селі на нашій стації задержиться валка цих бездомних братів — приймім їх, як наших найближчих! Не даймо їм скитатися по чужині! Нехай наша хата стане і їх хатою, наше домашнє вогнище нехай буде й їхнім домашнім вогнищем! Хай вони відчують, що прийшли не до чужих, не на чужу землю, а до своїх рідних, на рідну українську землю!

Вони ж не прошаки. Вони ж багаті господарі медом пливучої України Землі. Кров і сльози, що тепер ріками котяться по їхній дідівщині, всякне і висохне. Сонце волі, що скрилося за хмарами, знову вирине. Вони знову повернуться до рідних піль, до рідних меж. І тоді з вдячністю згадають вони братів, що простягли їм помічну руку в їхній недолі. І буде між нами нерозривний зв'язок вдячности і братньої любови. Буде одна спільна мета й одне спільне бажання.

М. К—ИЙ

Наші кооперативи і Українбанк у Холмі

Немає в холмському повіті ні одної кооперативи, управі якої не було б відомо про існування в Холмі Українського Кооперативного Банку. То ж здавалось би, що ті наші люди, що присвятили себе кооперативній праці та дбають про розвиток своїх кооператив, повинні були б давно вже втоптати широку стежку до цієї, єдиної на цілу Холмщину і Підляшшя української кредитової установи й міцно зв'язати з нею свою діяльність. Адже тісна співпраця кредитових кооператив із кооперативами інших груп є річчю зовсім природною, що її вимагає саме життя.

А проте наші сільські кооперативи на північно-західних землях, чи то через несвідомість, чи просто через недбайливість, не дуже тиснуться до свого холмського Українбанку. Чи ж це не дивно, що з тих 114 кооператив, що належать до Холмського Союзу, ледве 30 вписалося в члени банку, заплативши здебільшого лише по одному уділові; решта кооператив і досі не можуть спромогтися навіть на це. Того, що відповідальні керуючі чинники не використовують на добро своїх кооператив здорового й не надмірного грошового кредиту, та ще з свого українського кооперативного джерела, не можна вважати корисним явищем.

Та навіть, коли оставити на боці цю матеріяльну користь з Українбанку для наших кооператив, то залишиться ще національний обов'язок, що повинен би підказати членам управ кооператив без принуки спричинитись своїми уділами до зміцнення свого українського банку. Це ж повинно бути національною амбіцією кожного поважаючого себе українця, а неменш — і кожний української організації. Бо коли дивитись на справу інакше, то пощо ж в такім разі поспішили вже до банку зі своїми уділами сотки наших людей, без огляду на те, чи звернуться туди колинебудь по позичку, чи ні.

Цей дивовижний факт, що наші кооперативи так уперто тримаються осторонь від Українбанку, видно кинувся в вічі й Холмському Союзові Кооператив. Відомо нам, що він, очевидно, дбаючи про міцніші й глибші коріння холмської кооперації, звернувся перед трьома місяцями до всіх об'єднаних у Союзі кооператив, пригадуючи про існування в Холмі Українбанку та авторитетно радячи управам стати його членами і використати його призначення. Та на жаль, цей крок Союзу не зворушив і навіть не розворушив, ніякого слід. Довідуємось, що цими днями Союз надіслав кооперативам у цій справі свою пригадку.

Велика шкода, що наші кооперативи, мабуть, уважають, що ще не час відкинути з погордою старий шаблон, за яким провадяться майже всі склепи, і випливати на ширші й бистріші води. Бо кому ж не є відомий цей архипримітивний шаблон. Привезли до склепу кілька торбочок та бляшанок із різним товаром — і давай обділювати з них своїх консументів, нерідко в порціях не задовольняючих, бо, мовляв, усім не вистарчить: треба дати всім потрохи. Крам, за яким найбільший попит, розходиться в один — два дні. Але, щоб уторгувати готівку, треба стримуватись, доки буде розпродане все. Споживачі мусять ждати, а керманичі склепу збирають готівку. Тримають її звичайно по кишенях. Добре ще, коли вона не прилипне на довший час, або й на завжди до чиєїсь кишені... Хіба ж не відомі випадки, коли кооперативи падали жертвою липких кишень.

Обидві ці основні хиби наших кооператив, — брак оборотового капіталу і неналежне переховування готівки, — мусять бути усунені, як явища небажані. І нема нічого легшого, як це зробити.

Найліпшим лікарем таких хворіб є Українбанк у Холмі. До нього треба звернутися. І якщо кооператива ще не є його членом, то треба вписатися й заплатити уділи. Нема чого виправдуватися тим, що кооператива, мовляв, бідна й не встані внести кілька уділів. Якщо вона, справді бідна, то винні лише ті, хто нею кермує, бо не вміє, або не хоче зробити її багатшою. А багатшою може стати кооператива лише тоді, коли вміло буде обертати власним капіталом та підпоможе його здоровою позичкою.

Ставши членом Українбанку, кооператива може відчинити для себе т. зв. біжучий позичковий рахунок. Дирекція визначить суму сталої позички, побере забезпечуючі векслі — і від тоді Українбанк стає твердою, надійною й приязною підпорою кооперативи. Оті теперішні прикрі й шкідливі перерви в постачанні необхідних, на час і в достатній кількості товарів — стануть лише сумним спогадом, бо збільшення оборотового капіталу кількома тисячами золотих дасть змогу частіш поповнювати склеп потрібними артикулами. Припиниться й оте нездорове і з багатьох причин небезпечне держання готівки в кишенях. Найнадійнішою кишенею для кооперативи повинен зробитися Українбанк, — так щодо зарятовання готівкою, як і щодо переховування її. Вторгована готівка мусить бути зараз же переказувана до Українбанку з тим, щоб потім, у разі потреби забрати її звідтіля. Готівка буде вкладатися на той же самий біжучий позичковий рахунок, із якого черпатимуться й позички.

Все це таке просте, таке легке до здійснення, що просто доводиться дивуватись, чому наші кооперативи давно вже його не практикують. Мусимо твердо затямити, що великої кооперативної ідеї не вільно знижувати до чиїхось забавок. В кооперації треба працювати самовіддано, уперто, пляново, а головне — з творчим живчиком.

Тома Яр.

ВПИСИ

до Української сільсько - господарської школи в Холмі. (3-ій прийом)

До школи приймаються кандидати, що закінчили найменше народню школу, у віці 16—18 років, а виїмково й старші. Навчання почнеться в перших днях жовтня 1943 р. При школі є бурса. Прохання подавати на адресу: **Українська сільсько господарська школа в Холмі, вул. Піярська 10.**

Холм, дня 20. 9. 43. р.

(—) Інж. М. Сочинський
директор школи

Німеччина забезпечена харчами

БЕРЛІН. З приводу щорічного свята обжинок, державний секретар Баке, виголосив промову, в якій подав загальний перегляд осягів німецької сільсько-господарської продукції та стану німецького прохарчування.

Державний секретар Баке вказав на те, що вислід збору тепер, спочатку п'ятого року війни, має велике значіння для ходу сучасних воєнних операцій. Він підкреслив зокрема врожай збіжжя, на першому місці хлібного. Цей врожай перевищить не лише догеперішні врожаї підчас війни, але навіть пересічний врожай мирних років.

Держ. секр. Баке підкреслив зусилля німецького хліборобського населення, якому треба завдячити цьогорічний добрий врожай. Далі подав він порівняння врожаю з 1918 р. в Німеччині з цьогорічним врожаєм, також беручи на увагу стару Німеччину.

Згідно з досі зібраними даними, в 1943 р. треба числитися з врожаєм жита в 7.4 міліони тон, тоді коли врожай 1918 р. дійшов лише до 6.1 міліонів тон. Щодо пшениці то в цьому році можна сподіватися врожаю щонайменше 4,2 міл. тон, супроти лише 2,3 міл. тон в 1918 році, зн. збільшення на 82 відс.

Також врожай кормового збіжжя, що передусім повинен причинитися до збільшення годівлі свиней, принесе кращі висліди. Врожай бараболь дасть кругло 10 міліонів тон більше, як в 1918 році й навіть на кругло 15 міліонів ліпше як в 1915 році. Врожай цукрового буряка буде добрий. Він матиме вирішне значіння не лише для забезпечення цукром німецького народу, але й сировиною німецького воєнного промислу. Він творитиме одну з найважніших підстав в прокормленні худоби й тим самим запевнить добру продукцію молока.

Врожай городовини потерпів внаслідок посухи. Але велике збільшення посівної площі із 135 тисяч гектарів в 1939 р. до 395 тис. гектар'в у цьому році, це єдиний у своєму роді осяг сільського хліборобства й городництва.

Ще краще вийшов урожай олійних рослин. Посівна площа ріпака й буряка збільшилася із 46 тисяч гектарів в 1939 р. до 323 тис. гектарів в останньому. Цьогорічний врожай олійних рослин дійшов до 575.000 тон супроти — 80.000 тон у мирний час.

Продукція масла внаслідок заходів для ощадження незбираного молока, не лише швидко збільшилася в першому році війни, але й далі збільшувалася з року на рік. Продукція масла в четвертому році війни більша, як колинебудь раніше. Сьогодні власна продукція масла покриває 60 відс. німецького запотребування на товщі, супроти лише одної трегини підчас мирних років.

В той час, коли кількість худоби в четвертому році світової війни обнизилася на 85 відс., сьогодні доходить вона до 96 відс. мирного стану з 1939 року.

Подавши таку картину врожаю і осягів німецького сільського господарства, державний секретар Баке вказав, що передумовини для цього розвитку створив щойно націонал-соціялізм. Засоби хліборобської й прохарчувальної політики, своєчасно проведена продукційна битва та також своєчасно впроваджений ринковий порядок, як також низка відповідних законів, заходи раціонування та сотні інших заходів, вповні себе виправдали. Це потверджують також осяги німецької сільської господарки супроти новоприєднаних просторів чи то супроти зайнятих країн. Так напр. Протекторат Чехії і Морави був постійно хліборобською країною, яка потребувала довозу. Ще в 1940 і 1941 році Німеччина доставила Протекторатові 354.000 тон хлібного збіжжя. 1942/43 вкінці Протекторат вже був в стані досягти надвишки в 174.000 тон. Поруч з тим також недостачу м'яса перемінено в надвишку м'яса. Альзація і Лотарингія в першому році після приєднання потребувала допомоги в 182.000 тон хлібного збіжжя, сьогодні, не зважаючи на збільшення тамошних рацій, потребує лише 30.000 тон. Подібні приклади можна навести також з іншими просторами, наприклад східно-горішній Шлеськ, південна Стирія і Горішня Країна, де значно зменшилася потреба довозу. Крім того від приєднання східних просторів, їх надвишки щодо хлібного збіжжя збільшилися від 170.000 тон в першому році війни до 825.000 тон в четвертому році війни. В п'ятому році війни треба сподіватися навіть збільшення до одного міліона тон.

Нова боєва тактика на Сході

Коли мова про воєнні події на Сході, можна б навіть сказати, що вони відбуваються без змін. Як давніше так і тепер большевики безнастанно атакують, але ніде не вдалося їм ні проломити німецького фронту ні окружити або знищити німецьких військових частин. Як передтим так і тепер большевицькі втрати в людях і воєнному матеріялі дуже великі. Згідно з своїм військовим пляном, що обіймає цілість війни і передбачує всі інші можливі воєнні фронти в Европі, німецьке військове командування продовжує свою відому вже й успішну тактику гнучкої й рухомої оборони. Замість витрачувати великі сили для оборони великих східних просторів, німецький військовий провід спокійно, пляново й в повному ладі скорочує довгі лінії фронту. Отже причиною пересування німецьких оборонних ліній є не большевицька перевага, але власне рішення німецького військового проводу.

Сучасна велика війна іде на різних фронтах і тому вимагає відповідного розміщення сил. Німецький воєнний провід, рахуючися з різними можливостями мусить мати до своєї розпорядимості необхідні резерви. З тією метою він залишив деякі простори на Сході. В той спосіб через скорочення лінії самого боєвого фронту відпала потреба втримувати там більші військові сили а крім того менше людей вимагатиме обсада зменшеного запілля. Рівночасно з тим зменшаться також і довозові труднощі, що досі були зв'язані з далекими просторами. Таким чином німецький воєнний провід зможе краще забезпечити східний фронт й при дбати нові резерви.

Нові залишені німцями простори не принесуть большевикам більших користей. Вони тепер є так знищені воєнними діями, що не надаються до хліборобства і до промислового виробництва. Безперечно, що шкода тих земель, визволених кров'ю німецьких вояків, але війна завсіди вимагає жертв. То ж і тепер для добра цілости треба було пожертвувати деякими частинами східних земель. Впродовж 4-ох років війни ми вже нераз мали докази, що німецьке головне командування вміє правильно передбачувати і на час ударити. Тому з повним довір'ям приймаємо вісти про скорочування східного фронту, бо знаємо, що це вийде на користь об'єднаної Европи, яка бореться за своє існування проти всіх ворогів!

Чудотворна ікона Богородиці в Холмі!

У холмському соборі Пресвятої Богородиці від давних літ була ікона Пресвятої Богоматері, що славилася як чудотворна і притягала до себе великі маси вірних, особливо в часі храмового свята Пречистої 21 вересня нового стилю. В часі примусової евакуації Холмщини, коли виселено в глибину Росії, на Сибір і в Туркестан, усе українське населення, оставляючи тільки поляків і жидів, — вивезено тоді літом 1915 р. — і холмську чудотворну ікону. Вивіз її тодішній холмський єпископ Анастазій, що управляв холмською єпархією від 1913 р. на місце єпископа Евлогія, що тоді відійшов до Житомира. Згаданий владика Анастазій завіз ікону до Москви, де вона переховувалася довший час. По революції, коли большевики зачали бурити церкви й манастирі, або перемінювати їх на магазини і кіна, холмську ікону перевезено до Києва і зразу приміщено її в одній з київських церков, де її большевики обрабували з усіх дорогоцінних прикрас. Заходила небезпека, що большевики знищать і саму ікону. Щоб ікону врятувати перед знищенням, забрала її до себе дочка о. протоєрея Антона Юнака, що походить з Холмщини і до 1915 р. був священиком в селі Вакієві, грубешівського повіту. Згадана пані переховувала холмську ікону у великій таємниці, про яку не знав навіть її чоловік. У неї переховувалася ікона аж до вересня 1943 р.

На свято Воздвиження Чесного Хреста 27. вересня 1943 р. прибули до Холма з чудотворною іконою о. протоєрей Антін Юнак, що перебував у Києві і професор Всеволод Волканович, заступник посадника міста Києва. Вони негайно явилися у архиєпископа Іларіона і передали йому чудотворну ікону холмської Богоматері. Ікону приміщено наразі в Андрійській церковці в архиєпископській палаті в Холмі, де перед цією іконою архиєпископ Іларіон в

(Док. на 5-ій стор.).

Враження з подорожі до Холму

III.

Я пішов шукати помешкання о. Олексина. Дорогою розглядався по місті. Воно робить враження старого города й пригадує Краків, особливо в бічних вуличках і там, де до церков входиться майже відразу з улиці (як напр. до церкви св. Духа).

Скоро трапив я на Садову вулицю, що робить враження якоїсь напів вулиці, напів пільної дороги, та знайшов дім ч. 24. Перед ним старша, симпатична жінка, українського типу, з-міщанська одіта, тріпає цивільну мужеську одіж. Питаю її по-українськи, чи тут мешкає такий і такий військовий священик. Відповідає питанням — дуже привітним способом, але по-польськи: „Чи уніяцкі ксьондз"?

— „Так уніятський", — кажу.

— „В сонсєднім дому".

Показується, що при цій вулиці є два доми під тим самим числом і що вони не означені буквами А) і Б). Іду до сусідного дому. Перед ним порається молода, гарна й симпатична панночка, чисто українського типу. Питаю її по-українськи про те саме. Відповідає по-польськи й показує кімнату.

О. Олексина не застав я вдома, його ордонанс заявив, що о. курат поїхав на село. Я лишив свою адресу й записку, що хотів би бачитися з ним, та й пішов на обід. Ресторани в Холмі порядні й добре забезпечені усяким харчем і напитками. і розмірно не дорого в них. Опісля зложив я ще візиту двом українцям авдиторам і вернувся до готелю, де все ще було нестерпно зимно. Великі сніжні поля, які звідси видко було крізь вікна кімнати, віяли студінню. Висока кафлева піч з білих порцелянових плит іритувала мене до краю, як іритує все, що не сповняє свого завдання. Я почав розбиватися за дровами. В готелі їх не було й треба було післати жовнірів аж до етапної команди по дрова. По якій годині принесли дров і вугілля.

Я пішов за справами.

Вже сумерк мав западати, як я вернувся до готелю. Піч тимчасом трохи огрілася, а що дров було досить, я все докладав і докладав. Сніг тихо й легко падав на королівську столицю України і засипав старі вулиці та церкви, улюблену гору великого Романового сина й далекі поля, на які він з свого терему так любив дивитися.

Мені здавалося, що на горі Романового сина щось так холодно й жорстоко сміється з тих усіх феллягів (єгипетських селян), що не знають, що з ними було, є і буде.

Я не мав навіть надії поднятися зблизька на шпиль гори нашого короля Данила, бо один з українських авдиторів поінформував мене, що там стоїть німецька команда й трудно дістатися туди. Я довго ще читав при червонім світлі огнища повість Лондона, поки не скінчив її, і утомлений заснув. Пізно ввечорі був ще у мене ордонанс о. Олексина з карткою, де о. курата можна застати нині, а де завтра.

А в ночі снилися мені гурми вояків, що поза Дніпром тихими, пушистими ногами ходять по замерзлій землі українського народу і роздирають, як добичу, дітей його та й з'їдають їх, як м'ясо. „Закон життя", снився мені, невмолимий для тих, що не вміють не бути слабими... Він говорив тихо снігом, що іскрився на горі могутнього монарха України, що на неї не мав я навіть надії дістатися на хвилину як — турист, подорожній.

Рано по 7 год. вийшов я на місто, щоб знайти церкву св. Духа, де о. Олексин має від 8 год. Службу Божу щодня. Довго не треба було шукати, бо мала симпатична церковця св. Духа, призначена колись для шкільної молоді, знаходиться при головній вулиці, Люблинській, що маєстатично підноситься все вгору і вгору та провадить аж до місця, де колись пишався замок українського монарха.

(Далі буде).

Вишкіл провідниць дитячих садків

Виховання дітей в дошкільному віці від четвертого до сьомого року життя перед 1939 р. за Польщі було майже всеціло в руках батьків, а тільки частинно і доволі рідко знаходилося воно в руках громадських організацій. Сама польська держава безпосередньо тим не займалася, хіба остільки, що видавала загальні напрямні для ведення дошкільного виховання в т. зв. дитячих садках і організації вишколу провідниць дитячих садків, які теж здебільша вели громадянські організації. Такою нашою організацією було тоді товариство „Рідна Школа", якої діяльність обмежувалася виключно до Галичини, бо польська влада не допускала поширення її діяльности на інші українські землі, що були під Польщею. Як відомо, Холмщина й Підляшшя не мали ні одної української школи, навіть приватної, і тут ціле шкільництво й виховання української молоді було в руках польського учительства, що з правила ставилося дуже ворожо до потреб місцевого українського населення, і мало за завдання його цілковито ополячити. Щоб це лекше осягнути, польська влада поробила вже в останніх роках перед теперішньою війною заходи для перебрання дошкільного виховання у свої руки й дитячі садки по плянам польської влади мали бути основані в найближчій будучності в кожній громаді. Мета тих плянів супроти нас була ясна — піддати під польський вплив українських дітей вже від четвертого року життя і перезести змалку їх ополячення.

„Рідна Школа" в Галичині розвинула широку діяльність в основуванні і веденні українських дитячих садків, яких число свого часу перевищало там цифру одної тисячки Були це звичайно сезонові дитячі садки на час літніх місяців, головно жнив. Постійні дитячі садки були тоді взагалі великою рідкістю. Польська влада робила великі перешкоди в основанні й веденні українських дитячих садків у Галичині, а деякі староства не допускали зовсім до їх оснований.

На Холмщині й Підляшші українські дитячі садки були цілком незнані і їх зачали основувати щойно під німецькою владою і вони здобули собі тут загальне признання. Але не охопили вони більшости наших тутешніх сіл, передовсім з браку відповідно вишколених провідниць. Для сезонових садків виховувались провідниці на окремих кількотижневих курсах, що їх зорганізували поодинокі Українські Допомогові Комітети, що взяли у свої руки ведення дошкільної справи. Відчувався брак фахових керівниць т. зв. фребльянок для дитячих садків.

Цього браку внедовзі не буде. З днем 1. вересня 1943 р. засновано в Генеральній Губернії у всіх державних учительських семінаріях — приватних нема тепер взагалі — з українською мовою навчання, однорічні семінарії для українських провід ниць дитячих садків. Вони являються фаховими відділами існуючих учи тельських семінарій. В цілій Генеральній Губернії обов'язує одностайний навчальний плян. Керівниками українських відділів для провідниць дитячих садків є директори учительських семінарій. Навчання ведуть фахові сили. Ці заклади мають таку назву: „Семінарії для провідниць дитячих садків при державній семінарії з українською мовою навчання в ...."

Передумовою для створення цих закладів було, щоб у даній місцевості був рівночасно постійний і сезоновий садок та ясла, де учениці мали б змогу практично вишколюватися. Заснування цих закладів дає змогу молодим українкам вишколюватись на провідниць дитячих садків, щоб вони могли пізніше по-материнськи опікуватися й виховувати українські діти. Ці семінарії вповні приготовляють їх до виконування цього гарного звання. Навчання триває один рік.

До вишколу на провідниць дитячих садків в державних учительських семінаріях з українською мовою навчання — вони існують у таких містах: Львів, Яворів, Самбір, Рогатин, Золочів і Бучач у львівській області, в Перемишлі і Криниці краківської области і в Грубешові люблинської области — приймають дівчат української національности, що скінчили 16-тий рік життя, мають загальну освіту (народню й господинську школу) та, крім достаточного обзнайомлення зі справами домашнього господарства, мають замилування до жіночих робіт. Зголошуватися треба в дирекції дотичної учительської семінарії, долучаючи метрику народження, власноручно написаний життєпис з даними щодо освіти та дотеперішньої практики, також леґалізовані відписи свідоцтв, виставлене поліцією свідоцтво моральности і заяву, чи в біжучому шкільному році кандидатка не пробувала складати вступний іспит до будької іншої школи. Перед прийняттям до семінарії на виховниць дитячих садків кандидатки складають іспит з рахунків, української мови й ручних робіт, щоб можна було переконатися, чи вони надаються для цього звання. У плян навчання входять українська й німецька мови, суспільно-педаґогічне виховання та основи гігієни, робіт і мистецтва, врешті практичне виховання дітей. Після закінчення однорічного курсу і зложення іспиту учениці стають державно іспитованими провідницями дитячих садків.

Ми вже згадали, що на Холмщині й Підляшші у більшості наших сіл, навіть там, де існує українська народня школа, не було ще дитячих сезонових садків, не кажучи вже про постійні. Згадано теж про існування в Грубешові на Холмщині одинокої на тих землях української державної учительської семінарії. Досі приймали там тільки тридцять учнів і учениць до одної кляси. Цього року це число піднесено до п'ятдесят в одній клясі, а крім цього — як зрештою всюди — створено окремий однорічний курс для вишколу провідниць дитячих садків. Окремої учительської семінарії у Володаві не вдалося створити. Редакція „Холмської Землі" зі свого боку звертає увагу нашого громадянства на Холмщині й Підляшші на утворення однорічного курсу при українській державній учительській семінарії в Грубешові, щоб воно негайно скористало з нової установи і зголосило своїх дочок до науки в цій школі.

ЧУДОТВОРНА ІКОНА БОГОРОДИЦІ В ХОЛМІ

(Докінч. з 4-ої стор.).

асисті духовенства соборної церкви щоденно о п'ятій годині по полудні відправляє урочистий молебен, на якому є приявні маси вірних. Вістка про привезення до Холма чудотворної ікони Богоматері розійшлася скоро по Холмщині, звідки щоденно прибуває до Холма багато вірних, щоб помолитися перед чудотворною іконою.

В неділю 3. жовтня 1943 р. відбулася на Даниловій Горі в Холмі велика релігійна врочистість — перенесення чудотворної ікони Богоматері з Андріївської церковці до катедральної церкви і приміщення її на її давньому місці. У цій небувалій урочистості взяв участь архієпископ Іларіон (Огієнко), численне духовенство і великі маси вірних, що вспіли вчас довідатися про це свято.

НОВИНКИ

Учні фахових шкіл і Будівельна Служба. Від осени 1943 р. до дво- і трирічних шкіл прийматимуть тільки таких учнів-ненімців, що виконали обов'язок Будівельної Служби, або можуть виказатися посвідкою звільнення, виставленою командантом головної станиці Служби Батьківщині. Юнаки, що хотіли б у тому часі ходити до фахової школи та покінчили вже 17 рік життя, можуть уже тепер, як добровольці, зголоситися до праці в Службі Батьківщині.

Студії розпочинаються. Новий семестр ветеринарних студій у Львові починається 15. жовтня ц. р.

Нові молочарські працівники. Дня 25 вересня ц. р. закінчився шкільний рік в Державній Молочарській Школі у Львові. Школу закінчило 30 учнів.

Сигнал львівської радіовисильні. Від 22. вересня ц. р. а львівської радіовисильні перед українськими авдиціями лунає сигнал на мелодію популярної української пісні „Гей не дивуйтесь..."

Від 10. до 16. жовтня затемнення обов'язує від год. 5.30 веч. до 5. рано.

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ 11)

Господарство Холмщини і Підляшшя

У продукції так льняного насіння, як теж і волокна веде перед Білгорайщина, за нею іде Замійщина. На останньому місці у цьому стоїть Грубешівщина. У коноплях щодо площіні на першому місці стоїть Замійщина, щодо збору так сім'я, як і волокна — Грубешівщина, а то через високий збір з одиниці площіні. У ріпаку і ріпачку переду є так у площіні, як також у зборі Грубешівщина, у зборі з одиниці площіні — Замійщина.

Загальний збір усіх олійних насінь Холмщини й Підляшшя виносить в рік коло 60.000 сотнарів, при чому на першому місці стоїть ріпак і ріпачок, на другому льняне, на третьому конопляне сім'я.

Загальний збір волокна в рік є коло 20.000 сотнарів у цілій країні. Нема сумніву, що продукцію олійних та волокних рослин можна поважно поширити, головно ж управу льону, що власне на землях Білгорайщини та Більщини може стати поважною прибутковою галуззю господарки, даючи продукти не тільки для потреб самої селянської сім'ї, але і сировину для перерібки у фабриках.

Тютюн, що займає 0,5% та хміль, що займає ледви 0,1% ужиткової площіні були до війни розміщені в поодиноких округах ось як:

Округа	Тютюн: Площінь у га	Тютюн: Збір с. з га	Тютюн: Збір с. з га	Хміль: Площінь у га	Хміль: Збір сотн.	Хміль: Збір сотн.
Біла	12	19,2	230	5	8,0	40
Білгорай	86	22,0	1.892	7	10,0	70
Грубешів	2	23,5	47	11	12,0	132
Замістя	363	22,1	8.026	41	8,0	328
Холм	9	24,3	219	36	6,3	227
Разом	472	22,0	10.414	100	7,9	797

Тютюнництво, обмежене непотрібно колишньою польською владою, не виказувало на Холмщині й Підляшші належного розвитку, за вийнятком Замійщини. Навіть пригідна дуже для тютюнництва Грубешівщина — тютюну не управляла.

Все ж таки ця здержувана продукція давала річно коло 1.000 тон тютюну. Тепер поширили управу тютюну також на інші околиці країни, то ж напевно і продукція цеї важної рослини сильно зросте.

Відносно інших рослин на ріллі, що займають 14,5% усієї посівної площіні краю, то не маємо даних щодо поодиноких повітів. Якщо приймаємо, що їх відношення між собою є подібне як у цілій люблинській області, то їх площінь і збір були у дуже загальному і тільки орієнтаційному обрахунку для цілої Холмщини й Підляшшя ось які:

	Приблизно га	Збір с. з га	Загальний збір: сіна сотн.	Загальний збір: зерна сотн.
Конюшина сіно	51.900	18,3	949.700	—
Конюшина зерно	11.900	1,7	—	20.200
Пелюшка сіно	1.000	9,8	9.800	—
Пелюшка зерно	1.200	4,9	—	5.800
Вика і бобик сіно	2.900	11,4	33.000	—
Вика і бобик зерно	3.500	5,8	—	20.000
Сераделля сіно	5.600	6,7	37.500	—
Сераделля зерно	7.900	2,7	—	21.300
Лубін зерно	7.400	8,5	—	62.900
Зерново-стручк. міш.	1.900	11,2	21.200	—
Інші мішанки і паші	1.800	11,5	20.700	—
Разом	97.000	—	1,071.900	130.500

Треба зазначити, що серед конюшин коло 80% площіні займає червона конюшина, 15% біла, 1% шведська, а 4% площіні припадає на інші роди конюшини.

Очевидно, що площінь поодиноких родів наших рослин на ріллі дуже мінлива в поодиноких роках і так треба дивитися і на подані нами числа, що мають бути тільки орієнтаційними і не можуть бути основою точних підрахунків.

(Далі буде)

Боротьба з туберкульозою

(Компетенції влади у відношенні до хворого)

(*)При поборюванні туберкульози, яка поважно загрожує населенню і забирає з-поміж нього багато жертв, санітарна влада має широкі компетенції, які дає їй розпорядок з дня 21. липня ц. р. про засоби запобігання у поборюванні туберкульози. (Див. Тижневик „Крак. Вісті" ч. 40). Згідно з тим розпорядком Відділ Здоровних Справ може постановити відповідне приміщення хворого на туберкульозу, а якщо б хворий не хотів цього виконати, може змусити його до того при помочі поліційних засобів. Вимагає цього не лише добро хворого, але також безпека здоров'я його довкілля. Виконання цієї постанови належить до компетенції окружного, або міського старости. Ця сама влада може зарядити загальний обслід населення, або окреслених йогруп, щоб ствердити, чи обслідувані особи свобідні від відкритої і активної туберкульози. Окружний, або міський староста може теж у поодиноких випадках зобов'язати особу, в якої підозрівається цю недугу, щоб вона відбула міродайний обслід і матеріял обсліду віддала компетентним чинникам, які б ствердили, чи вона є свобідна від активної і відкритої туберкульози. Обов'язком кожного громадянина, до якого урядові чинники звернуться з таким запитом, є дати правдиві, річеві і точні вияснення.

Окружний, або міський староста може заборонити хворому на туберкульозу виконувати окреслені професії, або виконувати працю в окреслених професіях частинно, або зовсім, щоб у той спосіб запобігти поширюванні недуги людиною, хворою на туберкульозу, яка є в тій стадії, що розсіває туберкульозні заразники. В той спосіб запобігається перенесенню бакцилів на інші особи, або харчі.

Всяке поступування, яке, в якійне будь формі було б спрямоване проти згаданого розпорядку, є каральне. Кара може бути визначена, як гривна, або мати форму в'язниці.

УМОЖЛИВІТЬ ДУХОВУ РОЗРИВКУ ПОЛОНЕНИМ ТА РАНЕНИМ УКРАЇНЦЯМ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ!

Черговим етапом нашої опіки над полоненими, як теж раненими українцями-вояками німецької армії, повинна бути передача для їхнього вжитку, музичних інструментів та розривкових гор (доміно, варцаби, шахи, тощо). Музичні інструменти можуть бути також у незовсім доброму, стані, які щойно після направи будуть передані до вжитку полонених і ранених.

Жертвовані музичні інструменти та розривкові гри просимо передавати просто до Реферату Справ Полонених, Львів, вул. Семінарська 18., або УДК згл. УОК та їхніх Делегатур.

Хто не може жертвувати музичних інструментів та розривкових гор, може зложити на ту ціль грошевий даток. 1—4

Український Центральний Комітет
Реферат Справ Полонених
Львів, вул. Семінарська 18.

Даймо молоді до рук книжку!

* Книжка — це криниця з невичерпаним джерелом знання. Вона вчить і виховує. Вона від ранньої молодости навчає людину відрізняти добро від зла, власними силами боротися зі всіми труднощами і поборювати перешкоди в праці, навчає, як треба любити свій рідний народ і свою батьківщину та взагалі, як у світі жити. Книжка — це провідник, без котрого в житті ніхто не обійдеться: ні школяр, ні юнак, ні старець. І чим більше людина буде вглиблюватися в книжку — в оцю криницю невичерпаного знання, тим більше виноситиме з неї неоцінених скарбів — скарбів знання, яких ніхто їй не вкраде, вода не забере, ні не спалить пожежа. Добуті з книжки скарби знання ушляхетнюють людину, збагачують її ум, відкривають їй очі на закони життя та впливають на культурний розвиток одиниці і спільноти.

Однак з жалем треба ствердити, що не всі і не всюди в нас надають книжці належного значення. Не всі УОТ стараються придбати для своїх бібліотек потрібної кількости книжок, щоб члени мали, що читати. Для прикладу подам такий факт.

В одному великому селі долинського повіту хлопці, підчас принагідної розмови на пасовиську, розказували, що вони не мають що читати бо всі книжки з бібліотеки У. О. Т. вони вже прочитали. На засіданні проводу УОТ довідуюся що УОТ має лише 173 книжки, які молодь села вже давно прочитала. Провід УОТ через байдужість не старається придбати нових книжок. Правда, тепер нових книжок не появляється багато, та все ж при добрій волі можна збагачувати читальняні бібліотеки, чи то купуючи нові книжки, чи збираючи пожертви в книжках від членів УОТ.

А скілько то є й інших сіл не лише в долинському повіті, але і по інших, в яких справа бібліотек представляється подібно і молодь не має що читати. А обов'язком У. О. Т. та старших подбати, щоб молодь мала що читати. Бо книжка — це незаступимий вчитель, який навчає і виховує молодь на свідомих і культурних громадян. То ж даймо молоді до рук книжку!

Дітвора до школи!

В наслідок випадків, які в останніх часах відбуваються по наших селах на Холмщині, багато українських народніх шкіл ще досі не урухомлено, а наша сільська дітвора залишається зовсім без науки. Свідомі шкоди, що її через втрату одного року науки поносить молодь, батьки дітей численно зголошуються до семи-клясової вселюдної школи в Холмі з проханням прийняти їхніх дітей до школи. Досі ці прохання не могли бути вдоволені, бо школа працює від 1. вересня і всі місця є вже зайняті. Тепер управа школи урухомлює від 15. жовтня 1943 року додаткові дві кляси, до яких може бути прийнята молодь зі сіл, де немає досі науки в школах.

До кляси 5—7 можуть бути прийняті діти, що покінчили 4 відділи та мають намір продовжувати науку в ремісничій або сільсько-господарській школі. До кляси 1—7 приймається дітей по скінченій 1, 2, зглядно 3 відділів, які мають намір здавати іспити до гімназії. Стосуючи спеціяльну програму навчання та методи праці, управа школи має надію, що до кінця шкільного року молодь цих кляс зрівняється з молоддю, кляс нормальних та буде могти успішно провадити далі свою освіту.

Зголошення слід надсилати негайно на адресу: Управа української 7-кл. вселюдної школи в Холмі, вул. Коха 6. До зголошення слід обов'язково долучити останнє шкільне свідоцтво.

УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ ВСЕЛ. ШКОЛИ В ХОЛМІ

Холмська земля скріплює національну свідомість

Недавно минуло три четвертини року від появи нашого одинокого під цю пору часопису, присвяченого національним цілям і минувшині Холмського Краю. Цей часопис, це місіонар — джерело культури і єднання нашого населення холмсько-підляських земель. В ньому пізнаємо тайну, котру до тої пори хоронили вороги. Ми дізналися, який ми нарід, чия це земля. З історичних нарисів і статтей дізнались ми про наше минуле, про початки нашого існування, про творення оборонних городів на землях, котрі наш нарід заселює. Наш нарід, проживаючи в тяжких обставинах, в неволі, не бачив правди — його одурманювали. Від багатьох років не було справжньої національної преси, а це багато вплинуло на душу холмщака. Тепер він прозрів, бо над ним запалахкотіло ясне полум'я, котре розвіяло недавну тьму. А цим світлом стала „Холмська Хомля", наша опікунка й виховниця. Завдяки ній багато холмщаків стало свідомими громадянами і вірними синами своєї батьківської землі. Від довгих літ ми мріяли, але сталося це тепер. „Холмська Земля" цікавий і оригінальний часопис. Крім воєнних подій дає місце різним статтям на місцеві і загально-українські теми, та оповіданням, які час від часу появляються. Читаючи її, дізнаємося передусім про життя і організацію нашої тіснішої Батьківщини. Часопис „Холмська Земля" присвячений виключно для Холмщини і Підляшшя і для його повного відродження. Віримо, що наш нарід не відкажеться від обов'язків, намічених у пресі і буде їх спокійно й сумлінно виконувати для добра свого народу і Батьківщини.

О. Гордійчук-Немирич

Статті, дописи й завваги до „Холмської Землі", які торкаються Холмщини й Підляшшя, просимо слати на адресу: Д-р Степан Баран, Холм, вул. Коперника 17, тел. 79.

ПРОПАГАНДИВНИЙ ОБМАН МОСКВИ

У зв'язку з іменуванням митрополита Сергія патріярхом у Москві, голова православної церкви в Аргентині Ізачов, заявив, що між святим синодом і церквою в Москві немає ніякого зв'язку. Ізачов не вірить у те, щоб іменування нового патріярха означало релігійну свободу в Совітському Союзі. Іменування митрополита Сергія московським патріярхом Ізачов називає хитрощами та пропагандивним обманом.

Посмертні згадки

† ІВАН КРИХ

В ночі з 20. на 21. вересня ц. р. перед святом Пречистої, напали на хату Івана Криха, господаря і сільського агронома в селі Кобиле, волость Рейовець, холмського повіту, чотири бандити і на очах старенких родичів убили його і його молодшого брата Павла. Покійний Іван Крих, літ 48, був заможним і зразковим господарем і як сільський агроном старався про господарське піднесення села. Полишив вдову, десятилітню донечку і старенких родичів, яким не так давно померли дві дочки, а тепер стратили двох синів, що на їх очах згинули від ворожих куль. На похорон прибули відпоручники Українського Допомогового Комітету в Холмі і холмського староства, що зложили чотири вінці. Покійного поховали на православному цвинтарі в Рейовці.

В. И. П.

† ПАВЛО КРИХ

Тої ж самої ночі (з 20. на 21. вересня ц. р.) згинув від ворожих куль місцевий 42-літній нежонатий господар в селі Кобиле, волость Рейовець, повіт Холм — Павло Крих, брат згаданого Івана Криха. Їх обох поховано в одній могилі.

В. И. П.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У попередньому числі у посмертних згадках вкралася помилка. В Сільці, пов. Холм згинув **Григорій Погорецький**, а не, як подано, управитель школи **Григорій Левицький.**

З нових видань

Марко Вовчок: **Оповідання** — Вибір з передмовою В. Радзикевича. Українське Видавництво Краків—Львів, 1943. Сторін 206.

ХАРЧЕВІ ПОСИЛКИ ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ

Згідно з зарядженням ОКВ можна пересилати полоненим до таборів 25 дкг.-харчеві посилки. Висилати можна кожного дня одну посилку. Посилки повинні складатися з непсувальних харчів (сухарі, вуджена солонина, цукор, сушені овочі, часник, цибуля, тощо). Звертаємо при тому увагу, що посилки для полонених не можуть містити в собі ніякого знаряддя, записаного і задрукованого паперу, алкоголю, скла, і т. п.

Хто не може вислати до табору полонених більшої посилки (до 6 кг.) через Реферат Справ Полонених, повинен користати з цієї нагоди, висилаючи 25 дкг.-посилки зі свого поштового уряду. 1—3

Український Центральний Комітет
Реферат Справ Полонених
Львів, вул. Семінарська 18.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: За 1 мм. на 1 шпальту ва ред. текстом 1.50 зол., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний вимір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. **ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** 50 грошів за слово, за перше слово грубшим друком — 1 зол.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.